

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Łukasz Biernacki

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego,
w sprawie **V.T.**

skazanego z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 grudnia 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 10 sierpnia 2022 r., sygn. akt II AKa 138/22,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie

z dnia 21 października 2021 r., sygn. akt V K 205/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

(kf)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 21 października 2021 r., sygn. akt V K 205/20, na mocy którego V.T. został uznany winnym czynu z art. 148 §1 k.k., za który wymierzono mu karę 15 lat pozbawienia wolności

Kasację od tego orzeczenia wniosł obrońca skazanego, zaskarżając je w całości i zarzucając:

„1. rażące naruszenie art. 439 § 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (dalej jako: „k.p.k.”) poprzez wydanie orzeczenia z udziałem osoby nieuprawnionej oraz nienależytą obsadę składu orzekającego zarówno przed Sądem I jak i II instancji, polegającą na obecności w składzie orzekającym sędziów powołanych na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (dalej jako: „ustawa zmieniająca KRS”), co stanowiło naruszenie prawa oskarżonego do rozpatrzenia jego sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż wydanie wyroku przez skład orzekający ukształtowany w należyty sposób gwarantowałoby oskarżonemu prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej jako: „e.k.p.c.”) oraz rozpatrzenie jego sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (dalej jako „Konstytucja”),

1. rażące naruszenie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutu nr 1 apelacji obrońcy polegające na:

1. przyjęciu, że wezwanie na pomoc znajomej i udzielenie pomocy pokrzywdzonemu przez oskarżonego świadczy wyłącznie o tym, że oskarżony przestraszył się swojego zachowania, podczas gdy wezwanie na pomoc znajomej i udzielenie pomocy pokrzywdzonemu świadczy o braku zamiaru oskarżonego spowodowania śmierci pokrzywdzonego,

2. przyjęciu, że służby ratunkowe zostały powiadomione przez A.R., wobec czego oskarżony w żaden sposób nie przyczynił się do przyjazdu karetki podczas gdy L.H., M.H. i A.R. pojawili się na miejscu zdarzenia na prośbę oskarżonego, a A.R. został poproszony o odbycie rozmowy z dyspozytorem pogotowia, ze względu na barierę językową oskarżonego, L.H. i M.H., którzy nie mówią biegle w języku polskim i nie wiedzieli, w jaki sposób przekazać dyspozytorowi informacje o pokrzywdzonym.

3. pominięciu faktu, iż oskarżony udzielał resuscytacji krążeniowo- oddechowej pokrzywdzonemu aż do przyjazdu karetki, a w trakcie działań ratowników także próbował pomóc, podczas gdy oskarżony udzielając resuscytacji krążeniowo- oddechowej pokrzywdzonemu aż do przyjazdu karetki, dążył do przywrócenia prawidłowego działania układu krążenia pokrzywdzonego i zwiększał szanse na przeżycie pokrzywdzonego.

które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż przyjęcie, że wezwanie na pomoc znajomej, prośba o pomoc w wezwaniu karetki, brak sprzeciwu w pomocy osób trzecich, udzielenie pomocy pokrzywdzonemu, w szczególności udzielenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej pokrzywdzonemu przez oskarżonego świadczy o braku zamiaru spowodowania skutku w postaci śmierci pokrzywdzonego, prowadziłoby do wniosku, że oskarżony nie wypełnia znamion czynu zabronionego określonego w art. 148 § 1 k.k., co mogłoby doprowadzić do wydania wyroku uniewinniającego lub kasatoryjnego.

4. rażące naruszenie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutu nr 3 apelacji obrońcy polegające na:

1. przyjęciu, że ustalenia sądu I instancji uzasadniają, iż oskarżony miał zamiar zabicia pokrzywdzonego, lub godził się z tym, poprzez zadanie szeregu obrażeń w głowę i tułów pokrzywdzonego.

podczas gdy prawidłowa interpretacja zgromadzonego materiału dowodowego w sposób jednoznaczny wyklucza zamiar zabicia pokrzywdzonego przez oskarżonego,

2. przyjęciu, że ustalenia sądu I instancji uzasadniają, iż oskarżony miał możliwość zabicia pokrzywdzonego, bez użycia narzędzi, w taki sposób, że nie poniósł przy tym żadnych obrażeń, w szczególności żadnych śladów na dłoniach

podczas gdy opinia biegłych z zakresu medycyny, uzupełniona o ustną opinię w sposób jednoznaczny i niewątpliwy wykazała, że w przypadku powstania takich obrażeń jak u ofiary, zadanych przy pomocy dłoni zaciśniętej w pięść, ze stuprocentową pewnością spowodowałyby obrażenia również u atakującego, a oskarżony bezpośrednio po zdarzeniu nie posiadał żadnych obrażeń na dłoniach,

3. przyjęciu, że ustalenia sądu I instancji uzasadniają, iż pokrzywdzony musiał odnieść obrażenia bezpośrednio w mieszkaniu wynajmowanym przez oskarżonego, ze względu na to, że po odniesieniu takich obrażeń nie mógłby się poruszać samodzielnie, podczas gdy opinia biegłych z zakresu medycyny, uzupełniona o ustną opinię w sposób jednoznaczny wykazała, że Pokrzywdzony po otrzymaniu takich obrażeń, w niedługim czasie od ich otrzymania mógł poruszać się samodzielnie zarówno wewnątrz domu, jak również na zewnątrz, a dodatkowo przed budynkiem, na schodach wejściowych została ujawniona krew należąca wyłącznie do pokrzywdzonego, co przy ustaleniu, że do zadania obrażeń doszło wyłącznie w domu jest całkowicie niemożliwe, które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, ponieważ biorąc pod uwagę powyższe, należało przyjąć, że oskarżony nie zadał ciosów pokrzywdzonemu, a pokrzywdzony mógł zostać pobity przed wejściem do mieszkania, co prowadziłoby do wniosku, że oskarżony nie wypełnia znamion czynu zabronionego określonego w art. 148 § 1 k.k., co mogłoby doprowadzić do wydania wyroku uniewinniającego lub kasatoryjnego.
4. rażące naruszenie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutów nr 1 i 2 apelacji obrońcy polegające na:
 1. przyjęciu, że ustalenia Sądu 1 instancji uzasadniają, że oskarżony działał w zamiarze ewentualnym zabicia pokrzywdzonego, podczas gdy ocena wszystkich działań oskarżonego, w szczególności wezwania pomocy oraz udzielenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej, wyklucza obojętny stosunek sprawcy do czynu tj. brak chęci popełnienia czynu przy równoczesnym braku chęci uniknięcia popełnienia czynu, co stanowi podstawę przypisania sprawcy działania w zamiarze ewentualnym, które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż przyjęcie, że oskarżony poprzez swoje

działania udowodnił, że nie chciał doprowadzić do skutku w postaci śmierci pokrzywdzonego, a równocześnie, że oskarżony nie działał w zamiarze ewentualnym zabicia pokrzywdzonego, prowadziłyby do wniosku, że oskarżony nie wypełnia znamion czynu zabronionego określonego w art. 148 § 1 k.k., co mogłoby doprowadzić do wydania wyroku uniewinniającego lub kasatoryjnego.

2. rażące naruszenie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutu nr 4 apelacji obrońcy polegające na:
 1. nieuzasadnionym przyjęciu, że przeprowadzenie dowodu z przesłuchania żony oskarżonego B.T. jest niezasadne,
 2. nieuzasadnionym przyjęciu, że fakt, iż B.T. przebywała z oskarżonym w okresie 2 tygodni poprzedzających zdarzenie nie przesądza o przydatności jej zeznań, ponieważ nie przebywała ona w miejscu i czasie, w którym doszło do zdarzenia które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż przeprowadzanie dowodu z przesłuchania żony oskarżonego B.T. mogłoby wnieść do sprawy nowe okoliczności, w szczególności w zakresie wzajemnych relacji oskarżonego z pokrzywdzonym, oraz braku jakiegokolwiek konfliktu między nimi, co w konsekwencji mogłoby mieć wpływ na analizę strony podmiotowej czynu zabronionego i przypisanie oskarżonemu działania w zamiarze ewentualnym spowodowania skutku w postaci śmierci pokrzywdzonego.
3. rażące naruszenie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutu nr 5 apelacji obrońcy polegające na:
 - a. nieuzasadnionym przyjęciu, że powołanie dowodu z opinii biegłego z zakresu psychologii i psychiatrii jest zbędne, ponieważ okoliczności, które miałyby dowodzić opinia biegłego są w procesie karnym dowodzone za pomocą innych źródeł dowodowych które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż przeprowadzanie dowodu z opinii biegłego z zakresu psychologii i psychiatrii pozwoliłoby na dogłębną analizę stosunku psychicznego oskarżonego do czynu, a w przypadku stwierdzenia przez biegłego z zakresu psychologii i psychiatrii braku motywu popełnienia czynu zabronionego, w tym braku jakiegokolwiek konfliktu, czy zatargu z pokrzywdzonym, należałoby stwierdzić, że oskarżonemu nie można przypisać

działania w zamiarze ewentualnym zabicia pokrzywdzonego, a w konsekwencji, że oskarżony nie wypełnia znamion czynu zabronionego określonego w art. 148 § 1 k.k.. co mogłoby doprowadzić do wydania wyroku uniewinniającego lub kasatoryjnego.

4. rażące naruszenie art. 170 § 1 pkt 3 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu psychologii i psychiatrii, podczas gdy wnioskowane dowody były kluczowe dla stwierdzenia tez dowodowych, w szczególności przypisania oskarżonemu zamiaru popełnienia czynu zabronionego, które to uchybienia miały istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego mogłoby wskazać, czy V.T. działał w zamiarze pozbawienia życia osoby, z którą nie miał konfliktu.
5. rażące naruszenie art. 170 § 1 pkt 3 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy dotyczącego przesłuchania w charakterze świadka żony oskarżonego – B.T., podczas gdy wnioskowany dowód był przydatny dla stwierdzenia tez dowodowych, które to uchybienia mogły mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, gdyż przesłuchanie żony oskarżonego B.T. w charakterze świadka mogło wnieść do sprawy nowe okoliczności, w szczególności dowód na brak jakiegokolwiek konfliktu oskarżonego z pokrzywdzonym.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na kasację, Prokurator Prokuratury Rejonowej w Wołominie wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna i skutkowała uchyleniem wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz przekazaniem sprawy temu Sadowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Zasadnym okazał się zarzut pierwszy kasacji dotyczący wystąpienia bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., związany z udziałem w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w Warszawie SSA P.R.

Negatywnej oceny w zakresie stopnia realizacji standardu niezależności i bezstronności przez SSA P.R. dokonał już Sąd Najwyższy w szeregu swoich orzeczeń. W szczególności wskazać trzeba, że w wyrokach SN: z dnia 6 kwietnia 2023 r., II KK 119/22; z dnia 30 maja 2023 r., II KK 23/22; z dnia 26 września 2023 r., II KK 288/23 oraz z 5 grudnia 2023 r., II KK 500/23 Sąd Najwyższy podkreślił, że sąd z udziałem SSA P.R. nie jest sądem należycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Jeszcze przed przeprowadzeniem testu niezależności i bezstronności sądu orzekającego z udziałem sędziego P.R. Sąd Najwyższy w kilku orzeczeniach wyraził wstępną ocenę, że sąd z jego udziałem może być nienależycie obsadzony (wyrok SN z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/21; wyrok SN z dnia 21 marca 2023 r., II KK 562/21).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela stanowisko wyrażone w przywołanych orzeczeniach oraz dokonał tam szczegółową ocenę. Związana jest ona z powołaniem, drogą zawodową oraz ścisłymi związkami sędziego P. R. z władzą wykonawczą, a więc okolicznościami prowadzącymi do ustalenia, że standard niezależności i bezstronności sądu orzekającego z udziałem wskazanego sędziego nie został dochowany. Nie zachodzi zatem w ocenie Sądu Najwyższego konieczność szczegółowego ich powtarzania. Wystarczy wskazać na okoliczności związane z: 1. powołaniem na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie w procedurze przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną przepisami wspomnianej ustawy nowelizującej KRS; 2. otrzymanie w bardzo krótkim okresie kolejnych nominacji na eksponowane stanowiska funkcyjne, udzielanych decyzjami Ministra Sprawiedliwości, w tym na funkcję Prezesa Sądu Rejonowego w K.; 3. powołanie na stanowisko Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych; 4. powołanie do

Zespołu do spraw czynności Ministra Sprawiedliwości podejmowanych w postępowaniach dyscyplinarnych sędziów i asesorów sądowych; 5. delegowanie przez Ministra Sprawiedliwości do Sądu Okręgowego w W.; 6. powołanie na funkcję Wiceprezesa ds. karnych tego Sądu; 7. powołanie na funkcję Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w [...]; 8. uzyskanie awansu do sądu wyższego rzędu – z Sądu Rejonowego do Sądu Apelacyjnego – omijając jeden „szczebel awansowy”, jakim jest stanowisko sędziego Sądu Okręgowego, w którym sędzia P. R. orzekał tylko na podstawie delegacji Ministra Sprawiedliwości; 9. działalność jako rzecznika dyscyplinarnego - w tym w zakresie prowadzonych postępowań dyscyplinarnych wobec sędziów wyrażających w swych orzeczeniach i innych działaniach konieczność ochrony niezawisłości i niezależności sądów - korelująca z publicznie deklarowanymi oczekiwaniami władzy wykonawczej, w tym głównie Ministra Sprawiedliwości, mająca na celu wywołanie „efektu mrożącego” u innych sędziów (por. wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2023 r., II KK 119/22).

Tym samym uznać należało, że także w niniejszej sprawie, w której sędzia rozstrzygał o odpowiedzialności karnej osoby oskarżonej o czyn z art. 148 § 1 k.k., a więc pozostającej w polu zainteresowania Ministra Sprawiedliwości wyrażającego wielokrotnie publicznie oczekiwanie surowego wymiaru kary dla sprawców najcięższych przestępstw, sąd z udziałem SSA P. R. nie jest sądem należycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Stwierdzenie powyższego było wystarczającą podstawą uwzględnienia kasacji, rozpoznanie pozostałych jej zarzutów okazało się zatem zbędne. Sąd Najwyższy odstąpił zatem także z tego powodu od badania standardu niezależności i bezstronności zasiadającej w składzie Sądu Apelacyjnego w [...] SSA K.W., SSA D. R. oraz zasiadającej w składzie Sądu I instancji SSO A. B., które na stanowiska sędziego powołane zostały w tej samej wadliwie ukształtowanej procedurze nominacyjnej, tj. z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa funkcjonującej na mocy ustawy o zmianie ustawy o KRS z 7 grudnia 2017 r. Wskazać jednak trzeba, że także w odniesieniu do tych sędziów zastosowanie ma uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA 1-4110-1/20, a więc zachodzi prawdopodobieństwo zaistnienia podobnych okoliczności, jak w przypadku sędziego P.R., a mających znaczenie dla oceny dochowania przez skład sądu orzekający z jego udziałem

standardu bezstronności i niezawisłości w odbiorze społecznym. Jest to szczególnie uzasadnione w odniesieniu do SSA K.W., skoro w wyroku SN z 21 listopada 2023 r., II KK 469/22 stwierdzono, że na gruncie zaistniałych w tamtej sprawie okoliczności fakt udziału w składzie sądu orzekającego SSA K.W. prowadził do stwierdzenia wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k.

Obowiązkiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie będzie ponowne rozpoznanie apelacji obrońcy od wyroku skazującego wydanego przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 21 października 2021 r., sygn. akt V K 205/20, w składzie który nie będzie obarczony zarzutem braku niezależności i bezstronności stwierdzonej w niniejszym postępowaniu.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

(kf)

[ms]